

Lærervejledning

I alle forløb i fortælle.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene med opgaver skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forforståelse gives ud fra en fællessamtale om billedark/introark. Eleverne kan selv finde flere oplysninger.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælle.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

Hyrdinden og skorstensfejeren

Mellemtrin (5.-6. klasse)

Målet med at arbejde med *Hyrdinden og skorstensfejeren* er at høre og forstå et eventyr af H.C. Andersen fra 1845, at kunne skrive et resume, at kunne skrive "personkarakteristikker" og at bearbejde eventyret kreativt.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fremstilling (Fremstilling, Korrektur)

Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, Krop og drama)

Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.

MÅL

Du kan forklare forskellen på et kunsteventyr og et folkeeventyr.

Du kan skrive et resume på baggrund af noter.

Du kan give fyldige "personbeskrivelser".

Du kan analysere fortællerens kropssprog og stemmeføring.

Du kan bearbejde eventyret kreativt.

Tidsforbrug: 2-6 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
<p>Samtale med eleverne om H.C. Andersen (1805-1875) og hans eventyr. Tal om forskellen på kunsteventyr og folkeeventyr. Tal om tingseventyr. Lad eleverne analysere de to illustrationer til eventyret.</p>	<p>Introark Samtale om introarket.</p>
<p>Eleverne lytter 1. gang til eventyret. De skal tage noter, fordi de skal huske så mange detaljer som muligt fra fortællingen.</p>	<p>Lyt til fortællingen 1. gang. Tag noter til handlingen.</p>
<p>Efter 1. lytning skal eleverne lave et resume af eventyret ud fra deres noter.</p>	<p>Resume Skriv et resume ud fra dine noter.</p>
<p>Efter 2. lytning skal eleverne lave personbeskrivelser/tingsbeskrivelser.</p>	<p>Personbeskrivelser/tingsbeskrivelser Lyt til fortællingen 2. gang. Beskriv manden fra skabet, hyrdinden, skorstensfejeren og den gamle kineser.</p>
<p>Under og efter 3. lytning skal eleverne enkelt- eller gruppevis skrive noter til det, de observerer og gøre rede for fortællerens kropssprog og fortællemåde.</p>	<p>Kropssprog og stemme Lyt til fortællingen 3. gang. Udfyld skemaet.</p>
<p>Eleverne præsenteres for det trykte eventyr, evt. både i en gammel og en ny udgave.</p>	<p>Læs det trykte eventyr</p>
<p>Eleverne inddeles i grupper. Hver gruppe trækker et kort og forbereder en fremlæggelse. Læg op til fantasifulde fremlæggelser. Tidsplan aftales. Fremlæggelse. Afsluttende samtale om eventyret og dets betydning. *</p>	<p>Gå på opdagelse i eventyret Træk et kort og forbered jer til en fremlæggelse med et kreativt produkt.</p>
<p>Afsluttende refleksion.</p>	<p>Refleksion Udfyld refleksionsarket.</p>

Sammenlign fortællingen af eventyret med det trykte eventyr, evt. både i gammel og ny udgave.

Hyrdinden og skorstensfejeren med nutidig retskrivning

https://www.andersenstories.com/da/andersen_fortaellinger/hyrdinden_og_skorstensfejeren

Hyrdinden og skorstensfejeren med retskrivning på H.C. Andersens tid

Originalmanuskript til Hyrdinden og Skorsteensfejeren

<http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101108104440/http://www2.kb.dk/elib/lit/dan/andersen/eventyr.dsl/hcaev031.htm>

*

Gå på opdagelse i eventyret skal lægge op til, at eleverne opdager en fortolkning samtidig med, at de er i en kreativ proces, hvor de skal fremstille et produkt ligesom i projektopgaven. Se ideerne nedenfor. På kort 1 står der fx: *Find de 15 længste ord i eventyret og forbered en kreativ præsentation af dem og deres betydning i eventyret.* Her kommer "porcelænsord" frem, som samtidig giver en nøgle til fortolkning.

Ideer til eleverne, hvis de har svært ved at komme i gang.

1 De lange ord kan præsenteres på skilte. Sjove fremførelser af de allerlængste ord. Fokus på de mange "porcelænsord". Begge hovedpersoner er både fysisk og psykisk skrøbelige.

2 Eventyrtrækkene kan sættes op på en planche, fx med forskellige farver. Evt. i et venn-diagram med ligheder og forskelle mellem folkeeventyr og kunsteventyr (<https://www.undervis.dk/venn-diagram>). *Træk fra folkeeventyr:* Der er 11 porcelænskoner, hyrdinden kan blive den 12. Tallet 12 møder vi både i folkeeventyr og kunsteventyr. Lykkelig slutning, men her med et twist. Eventyret begynder og slutter i hvile. Gode-onde. Prøvelser. Flade personer.

Træk fra kunsteventyr: Vi kender forfatteren og ved, hvornår teksten er skrevet. *Hyrdinden og skorstensfejeren* er et tingseventyr, hvor ting bliver besjælet, altså får menneskelige træk. Vi lærer "personerne" at kende gennem deres replikker. Runde personer.

I eventyret kan man bruge modellen: hjemme-ude-hjemme

3 Eleverne kan bygge et lille teater, hvor spillekortene er fine borgerlige damer og knægte. Her kan laves store spillekort. Samtidig kan to elever spille det forelskede par. Hyrdinden og skorstensfejeren kan hænge som en sky ovenover for at vise, at eventyret gentager sig i teaterforestillingen.

4 Skabet kan bygges af en stor papkasse, eller tegnes op på en stor planche. Her kan gøres rigtig meget ud af udsmykningen af skabet, og måske er der en låge, der kan åbnes, så man kan se ind til de 11 koner.

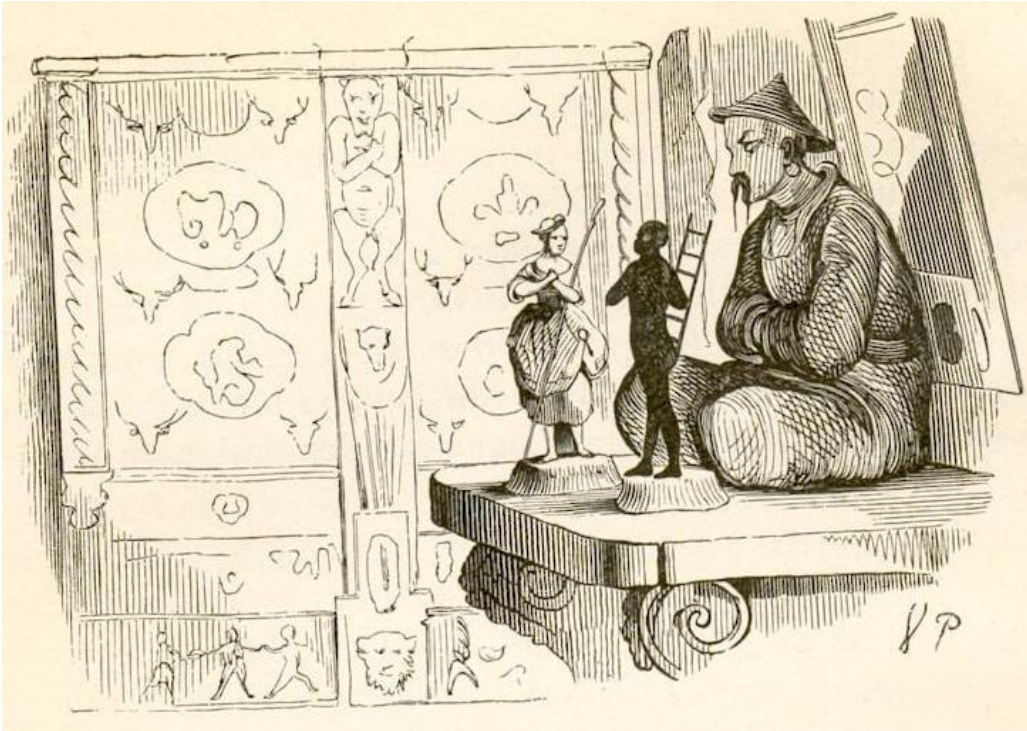
5 Eleverne skal finde centrale steder i eventyret både til deres illustration og deres tekst. De skal diskutere, hvad der er vigtigt i eventyret. En teasertekst er en tekst, der gør folk nysgerrige.

6 Dramatisering af slutscenen, hvor parret bliver reddet af, at kineseren ikke vil afsløre, at han har en klinge i nakken. Fokus på den specielle slutning. I stedet for *De levede lykkeligt til deres dages ende, så holdt de af hinanden til de gik i stykker.* Hvornår og hvordan de går i stykker, kan være en fortsættelse af eventyret.

Hyrdinden og skorstensfejeren

Introark

Eventyret om *Hyrdinden og skorstensfejeren* af H.C. Andersen udkom første gang 7. april 1845.

Tegninger af Vilhelm Pedersen

<http://www.visithcandersen.dk/il-hyrdinden.htm>

Hyrdinden og skorstensfejerer

Resume

Skriv et resume af teksten.

Personbeskrivelser/tingsbeskrivelser

Manden fra skabet

Hverdinden

Personbeskrivelser/tingsbeskrivelser

Skorstensfejeren

Den gamle kineser

Gå på opdagelse i eventyret – lærerark

Træk et kort.

<p>1 Find de 15 længste ord i eventyret og forbered en kreativ præsentation af dem og deres betydning i eventyret.</p>	<p>4 Lav en model af træskabet.</p>
<p>2 Find de typiske eventyrtræk i <i>Hyrdinden og skorstensfejeren</i>, og forbered en kreativ præsentation af dem.</p>	<p>5 Lav en plakat til eventyret. Plakaten skal indeholde et motiv fra eventyret, et citat fra eventyret og/eller en kort teasertekst.</p>
<p>3 Forbered at spille komedien, som blev spillet oppe i skuffen.</p>	<p>6 Forbered at spille slutscenen. I må godt fortsætte handlingen.</p>

Hyrdinden og skorstensfejeren

Refleksion

Du har nu arbejdet med *Hyrdinden og skorstensfejeren*.

Målet med at arbejde med *Hyrdinden og skorstensfejeren* var at høre og bearbejde et kunsteventyr (tingseventyr) af H.C. Andersen.

Forklar forskellen på et kunsteventyr og et folkeeventyr.	
Hvilken person var nemmest at beskrive? Begrund.	
Hvad mener du om sproget i eventyret? Giv eksempler.	
Hvordan løste I den kreative opgave? Var du god til at komme med ideer?	